

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

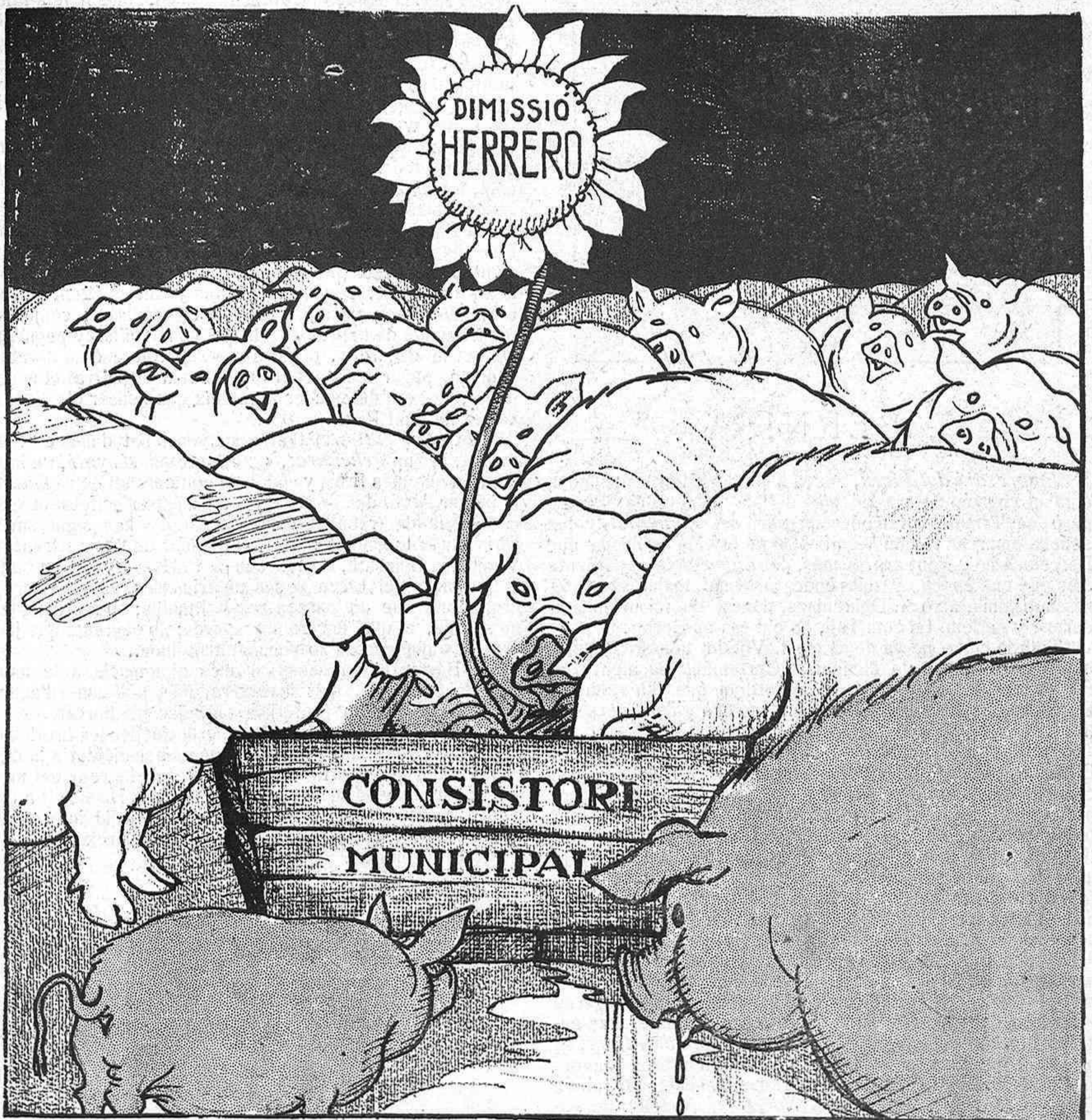
BARCELONA, 25 D'AGOST DE 1911

Núm. 1704 ————— ANY XXXIII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

REFRÀ ILUSTRAT

«Una flor no fa estiu.»

BERNIS

Empresari del Liceu, anava a escriure darrera del nom, com el cognoment classic que definia la persona. Penso, però, que'l finat fou també empresari del *Principal*, y que aquella empresa té una significació en la vida de l'home que Barcelona ha perdut ara. A més, del *Liceu* no'n representa més que una època, y una època anormal, malaltissa; interessantíssima, això sí. Deixemnos, doncs, de fórmules lapidaries, y parlem, tal com raji, de qui era en Bernis.

Tota la ciutat ne va de sa mort. Vol dir que era *algú*, y que la ciutat ne queda disminuïda. Certament era *algú*, l'administrador de l'art teatral, el majordom que feu valdre a Barcelona les acaballes del drama castellà y de l'òpera italiana.

Empresari d'acaballes li diríem, potser més justament. Ell feu fructificar—¡ab quines perpetues cures d'hortolà que cuida un taronger corsecat per trenta malalties!—la darrera brotada del teatre—aixís, en abstracte—a Barcelona. El teatre del segle XIX, sigui parlat, sigui musicat, que's va extingint entre fumerades y cremallots, llensà les darreres flamarades aquí per la mà d'en Bernis.

Hi ha en sa vida dos períodes que corren ab un paralelisme tan exacte, pera mi, que tinc por d'haverme'l fabricat arbitrariament. L'un període omple els anys setantes: es el del drama al *Principal*; l'altre corre pels vuitantes: es l'òpera al *Liceu*. El drama castellà—consumit d'anèmia, esperant el revulsiu dels espetecs convulsionaris de l'Echegaray—reviscola ab els artificis; lo que era accidental, el luxe enlluernador de l'escenari y el merit *d'un sol comediant*, se torna nucli de vida, com el bastó mudat en crossa. Llavors en Bernis posà al *Principal* «La redoma encantada», ab en Calvo, y feu udolar al Vico a *Novetats*. Aquell ultim es-

pasme del teatre castellà s'acabà quan l'empresari el volgué portar a Madrid, en la foguerada tràgica de l'incendi.

De les runes ne fugí l'empresari, esmaperdut, y una tentativa massa ambiciosa, la d'explotar el mateix espectacle al Nort Amèrica, li fallà del tot.

En Bernis estava pres al teatre; era la seva vocació. D'un salt se n'anà al *Liceu* pera fer reviscolar una altra decadència. Ja estaven ben apagats, per allà als vuitantes, els entusiasmes furients de *liceístas* y *cruzados*; ja s'havia dissolt aquella compenetració de compositors, cantants y publicos que feu perfectes un temps les representacions de *Norma* o del *Barbiere*. Automàticament pujà el tenor o la tiple per damunt de l'òpera, que havia perdut l'interès. Y en Bernis trobà al Gayarre y al Masini, com havia trobat pel drama al Calvo y al Vico. Les faccions de teatre a teatre, de music a music, ressucitaren de cantant a cantant. A l'estudiant que tornava esgargamellat a la dispesa li preguntaven els companys: «¿Com ha dit el *io t'amo?*»

En Bernis donava just a Barcelona lo que li feia falta y tot lo que se li podia donar: cantants sense òperes, perquè d'òperes ja no n'hi havia... Y si no se li acabà l'espectacle com l'altre, fet cendres en un incendi, se li ha ben ensorrat del tot, després de posarhi, de tant en tant, *estrelles* esmortuïdes (el tenor rebaixat a bariton) sota la foguera encantada del teatre wagnerià.

Quinze anys, o més, aguanta l'empresari del *Liceu* la perpetua crisis. Ja provava algun altre de desbancarlo; però cahl!, tot parava en un interregne. Tornava en Bernis a l'entressol aixafat com a casa seva, y en aquell despatx migradet regia el *gran teatre* ab la sensació persistent de que se li perdia a cada instant. Lo que d'ell se conta, pera'l salvament d'aquell sempitern naufragi, es graciosíssim, sorprenent, miraculós. Amansir cantants y musics, gent descontenta de mena; manejar vanitats trencadisses; conjuminar repartiments de papers ab els que no'ls volien, y pagar, pagar sense *entrades*, pagar a una *soprano* que no agradava a ningú, pagar a un tenor que li havia esguerrat el negoci, pagar, que era de vegades lo mateix que llensar els diners al carrer de Sant Pau...

Tot es hu portar el teatre subvencionat d'una cort alemanya, ser un *geheimrat*, «excelentíssim senyor», un intendent que no més firma y mana com un coronel de regiment... O be ser l'*amo* del teatre, com els mestres enfebrats y gloriosos que han treballat segurs de l'exit y han sigut empresaris sense adonarse'n: Lulli, el creador de l'òpera francesa; Wagner a Baireuth, Offenbach a París... Tot es hu això y la gerencia del Liceu a ses postrimeries, ab centenars de propietaris que no passen per la taquilla; ab música que ja no agrada, o que encara no agrada; ab cantants que ja no canten, o que canten ab veus d'ultratomba...

En Bernis hi va esmersar més diplomacia a la menuda, més paciència, més inventiva, més politesa—d'aquella tan forsada, que un preferiria passejar un borratxo per la Rambla el Dijous Sant,—més tolerancia per les bruticietes dels senyorassos indispensables que un candidat a la diputació: el qui té de sortir elegit. En Bernis ha remenat molts milers d'unses y no se n'ha guardat pera ell. Ha servit a Barcelona y no hi ha guanyat més que un jornal intermitent. ¿Quin altre'n trobarem de barceloní tan mereixedor de la gratitud barcelonina?

JOSEP MIRÓ

PREPARATIUS

En l'esfera de les seves relacions, en els llocs que vostès freqüenten, en el cafè, en el teatre, en el cine, ¿no venen observant, d'alguns dies an aquesta part, una efervescència inopinada, misteriosa, estranya?

Trenta mil lectors que, unitat més o menys, són els que avui té L'ESQUELLA, aixequen en aquet moment el cap, y, obrint de bat-a-bat els ulls, me responen, sorpresos:

—Sí que l'hem observada...

—Y no saben a què atribuir-la, oi?

—En efecte; no'ns ho expliquem...

—Doncs, es lo més senzill que poden imaginar-se. Aquet frenesí, aquet rum-rum, aquet formigueig que vostès veuen y palpen sense comprendre'l, vol dir que estem acostant-nos a les eleccions municipals.

Abans, això de la lluita de les urnes era cosa que sols interessava a un petit circol; circol que, pera acabarho d'adobar, la major part de les vegades resultava ser un circol viciós.

Venien unes eleccions, y quasi cap barceloní solia enterarse'n.

—¿Ja ha anat a votar?—havia dit jo en aquell temps a algun amic ab qui, en ple període electoral casualment me trobava.

—¿A votar què?

—Regidors, home, regidors!... ¿Que no sab que estem renovant l'Ajuntament?

—No, no n'havia sentit dir res. Per xò, no es extrany. Soc tan poc aficionat a enredarme en ximpleries!...

¡Com han cambiat els temps!...

Lo que llavors era tranquilament calificat de ximpleria es considerat avui com un dels moments més serios y transcendents de la vida ciutadana.

Això explica l'efervescència que aquets dies reina a Barcelona y que tant sorprèn als ciutadans senzills que, apartats de casinos y comitès, estan a dèu mil llegües de l'intrínquil electoral.

Perquè—apressurem-nos a dirho—els que avui s'agiten, y's mouen, y intriguen, y treballen, no són pas els electors, sinó els candidats, els aspirants a treure en el sorteig del 12 de Novembre l'anelhada medalla de representant del poble.

—¿Y aquets sols—dirà el que això llegeix—armen tan formidable barullo?

¡Es que són molts, lector amic; moltíssims: una legió fabulosa, immensa, incomptable!...

Desde que la talla de regidor ha baixat en proporció tan visible que en els sillons del Saló de Cent han pogut repararshi les primeres nulitats del cens barceloní, tots els que tenen una mica d'ambició y una americana presentable s'han cregut dignes de figurar en la corporació municipal.

Perquè es lo que, recordant un nom, o evocant un tipu, ells se diuen:

—Si fulano, que es un ximple, ha sigut regidor, ¿quin motiu hi ha pera que jo no pugui serne?...

PIAROL
DAVANT L'ANUNCI

—Sí, home!... No ho enteneu?... L'Iglesias es l'autor de la lletra.

—De la lletra?... Caram, caram, sí que la fa ben grossa y ben clara!...

Aquesta es la gent que ara ha entrat en campanya y que, explorant atentament el terren, pren posicions y's prepara pera arrencar de les urnes del mes de Novembre una acta de concejal.

Falten no més dos mesos pera'l dia de la batalla, y hi ha que aprofitar el temps, procurant que un comitè, una junta electoral, un cacic o un personatge influent inclogui el seu nom en la candidatura.

Però, mentres treballen la part que'n diriem interna del mecanisme, no per això deixen els aspirants de cultivar als electors que, digui's lo que's vulgui, també en aquesta complicada operació representen alguna cosa.

Ahir, un antic conegut de qui mai n'hauria pensat res de mal, va aturarme al mitg del carrer, y de bones a primeres va allargarme un magnific puro.

—Tingui; es de l'Habana.

—¡Y ara!... ¿Que ha tret la rifa?

—No, però... entrem, entrem a pendre café.

—Mil gracias...

—Vamos, home; no'm fassi aquet desaire.

—Es que ja n'he pres...

—No importa; pendrà qualsevol altra cosa: un gelat, un sandwich, una copa de xampany... Anem, anem...

Agafantme pel bras, quasi arrastrantme, va ferme entrar

en un café que hi havia allà a la vora. Y una vegada entaulats, va comensar a «treballarme».

—Doncs sí!... En les vinentes eleccions els del casino s'han empenyat en que'm presenti...

A. MARCH

L'escandol de l'estiueig

Sí, senyors, sí; un veritable escandol. Ho he dit y no me'n desdic. Tal com se practica l'estiueig—en aquet país al menys—constitueix un escandol, y, si vostès ho volen, un afer, ben mereixedor d'una *enquesta*.

Estiuejar ja està be, y ditxosos aquells que poden ferho. Passar una temporada en els pobles de fóra, siguin de la montanya o del pla, es una de les delícies de la vida pera'ls ciutadans de les populoses urbs. Però es el cas que la nostra gent se pren l'estiueig a la valenta, y'n fa un gra massa. Perquè resulta que durant l'estiu tothom deserta del seu

INTERIOR

—¿Veus? ab la teva afició a la lluita greco-romana no has parat fins que t'han fet un ull de vellut.
—No xerris, que be prou modest que soc. Jo ab un ull de vellut m'acontento... Tu, que no has parat fins que te n'han fet tot un vestit!...

FRUITA DEL TEMPS

—¿Qui compra figues?...
—Que no us haveu burlat mai de ningú, bona dona?... Ja farem la paul...

lloc, tant si es d'honor com si no ho es, y fuig cap als llogarets arraulits en els replecs de les serres, cap a les fonts boscanes d'aigua regalada o d'aigua medicinal, cap a les selves, cap a les prades, cap als enasprats cimals de la nostra terra (la qual, en aquest punt concret, hauria d'esser anomenada *la nostra roca*). Y es tanta la furia d'aquest èxode, ab tant de dalit s'entreguen els ciutadans als plaers de l'estiueig rural, que la vida normal de les ciutats, y sobre tot la de la nostra gran ciutat de Barcelona, queda interrompuda, entrebancada, aturada, adormida.

En això està l'escandol. No hi ha dret a obrir aquet parèntesi o aquet compas d'espera (com vulguin) en tots els negocis, empreses, treballs, propagandes y demés. Aquesta suspensió la creiem impropia d'un poble com cal. Sembla talment que aquí hi hagi el terror del suar, puig tan bon punt la rosada de la suor perleja el nostre front—la frase es de qualsevol novela o de qualsevol article literari—y la samarreta se'ns aixopa del mateix liquid, aquells que tenen els possibles cuiten a anarse'n, entre esbufecs, cap a una residència estiuenca. Y ja ningú o casi ningú s'ocupa de les seves feines normals de despaig, de bufet o d'altra mena. Tot queda abandonat, com si la gent hagués fugit perseguida pel contagi de la peste o per les flames d'un horrible incendi.

Durant els mesos de l'estiueig no hi ha política. Els hono-

rables individus dels Comitès, de les Junes y dels Consells són, en sa majoria, a fòra. Els organismes de baix, del mitg y de dalt no poden reunir-se sempre que volen per culpa de l'escassetat de reunits. Els prohoms tenen prou feina a ventarse, a fer excursions a peu o en matxo pels més fresquívols indrets de la Catalunya pintoresca, y no poden dedicar gaire atenció als esdeveniments polítics. Els ideals y les propagandes fan més pesanta la xafogor. Ab trenta y tants graus de caloric no hi ha manera d'escriure un article o de redactar un manifest com cal. A l'estiu tot resulta de *raya-dillo*. Cada cosa al seu temps.

Algun lector potser dirà que totjust les més famoses revolucions s'han fet a l'estiu, y especialment en el mes de Juliol. Cert. Però les ha fetes el poble humil, la quarta capa social, la gent que no estiueja, perquè no pot. Y fins me decanto a creure que les fetes revolucionaries de l'estiu venen a esser protestes, inconscients potser, contra la desigualtat social que permet als uns anar a cercar les ombres y els oreigs y les calmes de la montanya y del camp, mentres lliga als altres al peu del canó—es un dir—y permet que, amarrats, banyats y xops de suades, sofreixen les angunies de l'alta temperatura.

¡Qui sab si moltes de les revolucions y bullangues estivals s'haurien evitat en el cas que la pobrissalla que les ha realitzades hagués pogut anar a estiuejar! Heusaquí una cosa que hauria de fer pensar a més de quatre polítics y sociolegs. Ben estudiat el problema, potser trobaríem que'l medi més segur, facil y eficaz de deturar els avensos de la fera revolucionaria no es la severitat, ni la repressió, ni res que s'hi assembli, sinó que es l'extensió de l'estiueig a totes les classes socials. El poble fa revolucions a l'estiu perquè no pot anar a fòra. Feu que hi pugui anar, treieuli de sobre l'angunia de la calor, deixeu-li fruir les delícies camperoles, montanyenques y boscatanes, y ja veureu com no pensarà en revolucions, sinó en plascèvoles y alegres excursions a les fonts y a les ermites. Oferim aquesta novíssima solució del problema polític y del problema social a l'Institut de Reformes Socials, a les Junes de la mateixa cosa, al senyor Dato, al senyor Canalejas, al senyor La Cierva, al senyor Lerroux, al senyor Albó.

L'escandol de l'estiueig aleshores seria encara més gros. Però seria general y seria igualitari. El parèntesi o el compas d'espera afectaria a tothom. Tot, absolutament tot, quedaria suspès. No més seguirien corrent—com remarcaria el meu filòsof company Maties Bonafè—els dies de la nostra vida mortal, el lloguer de la casa y la contribució del fisc.

WIFRED

La font del faune

QUADRO DE SANTIAGO RUSIÑOL

Del poeta italià *Marcus de Rubris*

En mitg la tassa y en l'espill august
y mobil de la font de destells d'iris
s'eleva un cos, en marbre blanc com lliris,
un cos noble y altiu de vell ròbust.

Com a dintre una copa, amablement,
l'envolta un joc de plantes, fentli ombratge
ab el verd vegetal del dens fullatge,
fragil damunt la limfa transparent.

Mes el cos del gran Faune es sense testa;
quí sab qui cometé tals villanies!...
Y també el destre bras es trossejat.—

L'idea impera sobre el lloc: mai resta
l'art vensut pel gest barbre, car diries
que'l Faune de cap membre es mutilat.

JOSEP THARRATS, trad.

GLOSARI

ESTIUEJANT

Els senyors Esteves, quan són a fòra estiuejant, van a missa.

Els senyors Esteves, quan són a ciutat, deixen anar a complir a les propies ab el sant sagrament de l'Iglesia; perquè creuen que la dòna, ara y sempre, ha de complir ab tot lo que sien manaments; però ells les esperen a la porta pera dur-les a comprar el tortell, o, més ben dit, a airejarse del tanca-ment de la setmana, y els seus compliments- els deixen correr.

Els senyors Esteves no van a missa per dos o tres motius importants. Primerament, perquè, ananthi la dòna, ja's figuren que n'hi ha prou, que ja hi tenen representació; després... perquè ja tindran temps, en el ram de complir els preceptes, y's guarden el capital pera saldar tots els interessos en arribant aquell trist tranzit, calculant, ab xifres místiques, que val més un arrepentiment que molts anys de preceptuar; després, també, perquè ja compten que ab un enterrament religiós, que no s'hi planyin capellans, ni cera, ni nois de l'hospici, y uns bons funerals de molt de merino, ja's paguen de sobres l'entrada an el fielat de l'altre món; y finalment, perquè en la ciutat ja són tants cents els que compleixen, que un més o un menys no ve d'aquí; les coses segueixen el seu ordre, y en una ciutat que hi ha ordre s'hi desenrotlla el comerç, y l'industria, y les arts actives.

Però el senyor Esteve, en sent a fòra, hi va a missa. Hi va, y que no tingueu por que hi falti.

En sent el diumenge al dematí se posa el jaquè, agafa

la dòna, fa anar les noies al davant, y pel mitg de la pol-saguera camina que caminaras, passa pel carrer Major, entra a la plassa, també Major, y, al ser a la porta de l'Iglesia, hi entren les dones y ell se queda a fòra.

Allí a la porta hi ha quatre arbres que donen una ombra delitosa, y com que l'ofici es un xic llarg, y com que a dintre hi fa calor, y l'ombra dels arbres es pera això, pera donar ombra als que hi ha sota, mentres l'ofici va seguint, y l'acte no es prou solemniat, ell pren la missa

per fòra. Ell ja compleix ab l'intenció: compleix portanthi el bé de Deu, compleix portantshi ell, fent acte; compleix donant exemple, y entrant, y fins agenollantse en els moments greus y capdals; y a l'home que ab creencies justes pera un passament de vida s'està en potencia y presència al mateix peu de la porta, y, després de be-neirlos, torna a agafar la família y la condeuix al domicili, no se li pot demanar més; pera'l qui tota la setmana ha venut drogues o cotó fluix ja es prou complir, ja ha fet el seu gastó.

—Per què hi va?—potser preguntareu. —Per què no fa com a ciutat? Per quin motiu poderós compleix aquí y no compleix allà?

No es pel motiu: es pel freno.

A ciutat no pot donar exemple; a ciutat no es vist, o es poc vist; allí no ha de dirigir; allí no té de fer de freno.

Allí ja l'han perdut el freno.

Y a fòra està

convensut que sense religió no hi ha freno.

Y ningú li treurà del cap (y potser faran be de no trèureli) que'l jorn que'ls seus masovers no tinguin l'exemple de l'amo, el freno, el fre, o com volgueu dirli; el jorn que les idees noves li fassin perdre la por de les coses del més enllà, mentres arriba una por nova; el jorn del repartiment, de tants sacs de fasols pera l'amo y de tants de favons pera'l masover, el sac de l'amo

SIRENA DE... «SANT MIQUEL»

—L'aigua del mar serà tan salada com vulguin, però, la veritat, jo, en aquet temps, la trobo molt dolça.

ENTRE FLAMES

—Diuen que a montanya s'hi està tan fresc!... Devia ser abans; no pas ara, que fins els boscos cremen.

s'anirà buidant y el del masover s'anirà omplint, y el senyor Esteve, que es previsor, se diu: «Què't costa de complir?, es un passeig matinal; acontentes la dona, prens la fresca, l'estas a l'ombra dels arbres, y no fas mal a ningú; doncs vinga freno, y endavant, que la tartana de la vida, sense fre y bones costums, se'ns en aniria a les roques.»

Y per això els senyors Esteves, que no van a missa a ciutat, no hi falten mai quan estiuegen.

XARAU

□ □ ————— □ □

Pim! Pam! Pum!

La tivantor de relacions diplomàtiques entre Fransa y Alemanya ha arribat a apassionar de valent als nostres polítics de cafè y a les nostres marmanyeres de la Boqueria.

Desde dissabte ensà que no's parla d'altra cosa.

A l'ateneu, al club, al tramvia, als banys, a dintre de casa y a fora de casa tothom hi dona la seva culleradeta, y's fan pronostics, y's discuteix, y's planegen combats, donantse per fetes coses que ni han somiat encara els propis governs interessats.

No obstant, de dissabte ensà la tivantor entre abdues potencies ha cedit de tal manera, que es possible que dintre de vuit dies, a Berlín y a París, la sang dels patrioters s'ha-

gi tornat d'orxata. Y la tivantor ha cedit, saben gracies a què? Gracies als progressos de la navegació aèria.

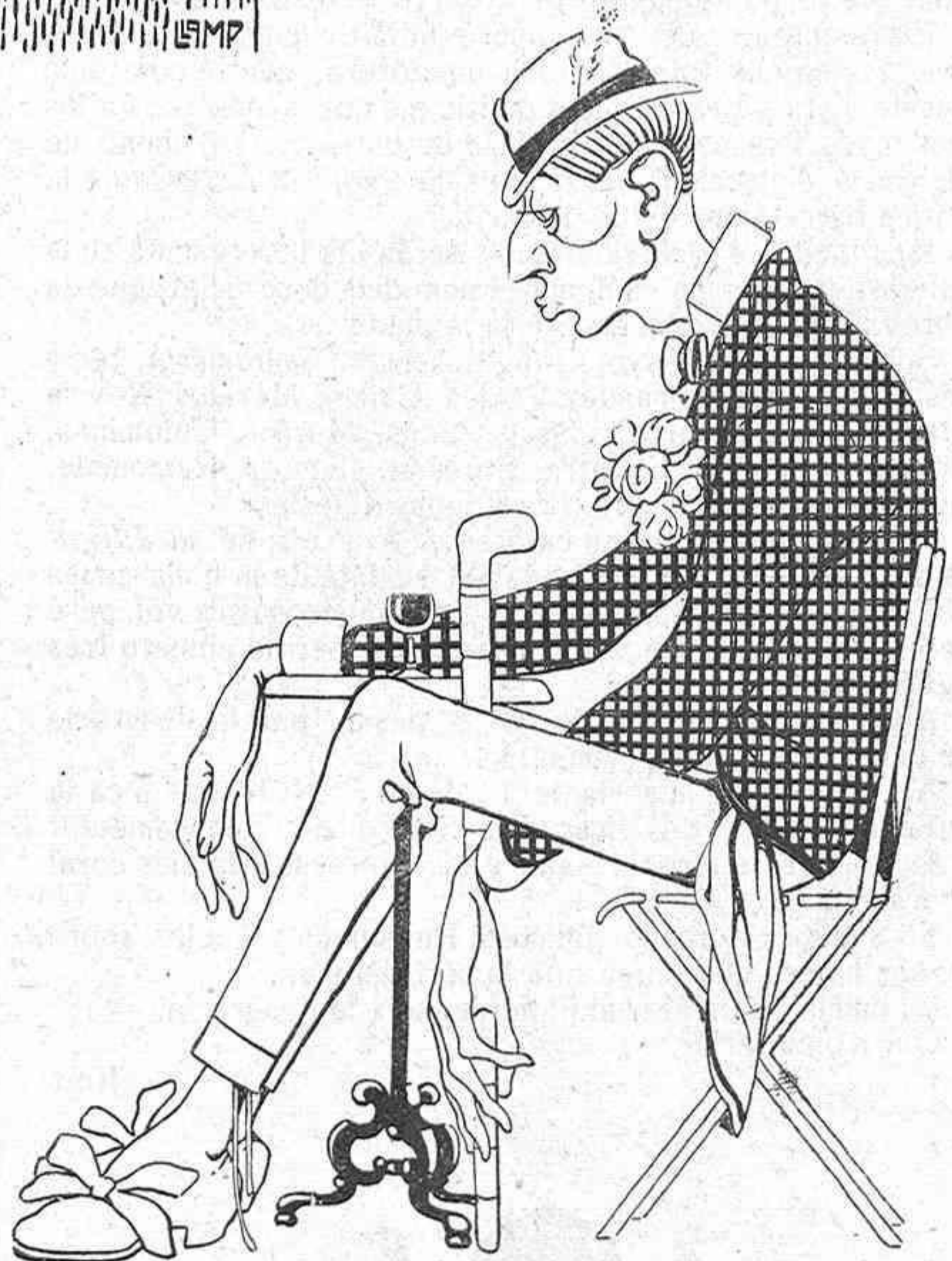
La cosa es molt senzilla. Si no es autèntica, es verossimil; si no es històrica, es factible; *se non e vera... e ben trovata*.

Sembla que desde el camp francès dos oficials aviadors, enviats per en Fallières, varen inspeccionar a una alsaria de mil metres les forces alemanyes acampades en la frontera alsaciana, a l'ensemps que en el camp alemany un oficial dels d'en Guillellem s'alsava en un magnific Zeppelin ab l'encarreg d'observar les posicions dels soldats francesos.

El resultat de l'inspecció ocular no pogué esser més desastrós pera'ls esperits belics d'una y altra nació.

—¿Això tan menut que formigueja aquí sota nostre, això es el *formidable* exercit enemic que deien?... Bah!... No val la pena de gastar quartos ni saliva pera una cosa tan insignificant!... —exclamaren simultaniament els dos oficials, ab aire de perdona-vides.

Aleshores, davant la valenta informació dels susdits representants, els repectius governs varen acordar deixar correr l'aventura.

UN BON ESPANYOL

—Me sabria greu que Fransa y Alemanya's barallessin. No per res, no, sino perquè ja sé qui rebria... Nosaltres!...

Y es que la guerra, ab tot y ser la guerra, es com les altres coses: de quant més alt se miren, més petites se veuen.

Nosaltres ens alegrarem molt de que la sang no arribi ni al Sena ni al Rin. Obligats a apassionarnos, ens hauriem hagut de decantar sense remei per l'Alemanya o per la França, y allavors sí que'ns hauriem vist apurats de veres.

Perquè si la bona cervesa'ns agrada molt, les *midinettes* guapes y aixerides encara'ns agraden més.

FRA NOI

MUNICIPALESCA

Contra tots els desitjos d'en Lerroux—que estava empenyat en aplanarles—sembla que resoltament tindrem eleccions municipals pel Novembre.

Vol dir això que convé als futurs candidats dormir ab els ulls oberts, y *no badar*; avís aquet, per altre cantó, perfectament inútil, tota vegada que la sola pretensió de voler anar en candidatura indica un indubitable signe de llestesa.

Els concejals a fer són vintiquatre. Vintiquatre regidories que'l 31 de Desembre, d'aquí a tres mesos—demà, com si diguessim,—quedaran en situació de disponibles.

No volem avensar noms ni fer calendaris sobre'l resultat de la propera batussa electoral per la raó natural de que tot judici que respecte d'ella s'expressi té de resultar aventurat.

Els aspirants són en nombre infinit,—com no?—estant compresa en ells tota la fauna electorera, que té com únic punt de vista y per tot ideal politic els que s'inclouen en les sales modestíssimes dels casinos de barri... Ab l'anunci de celebració d'eleccions municipals els *senyors Esteves* de la política barcelonina estan de festa.

Mes facil que endevinar quins seran els favorecuts ab la confiança popular ho es donar el nom dels desgraciats que de la breva regidoresca n'apuren ja la punta...

Son aquets els senyors Puig d'Asprer, Santamaría, Janssens, Sol Roigé, Fernández Valdés, Callén, Morales, Rovira Palau, Canals, Vinaixa, Casals, Sans, Morros, Colominas, Llimona, Lacambra, Sagarra, Forcada, Juncosa, Ramoneda, Tauler, Monegal, Roig Rovira y Ignasi Iglesias.

Els lerrouxistes sumen catorze, y tres els de la *Lliga*. Els del P. de U. F. N. R., set. Set soldats de la bona causa que'l partit perd a cà la Ciutat, perdua dolorosa si's vol, però que pel Novembre veurem compensada per un número tres vegades major.

Als disset primers els donem el pesam per la desgracia que estan a punt d'experimentar.

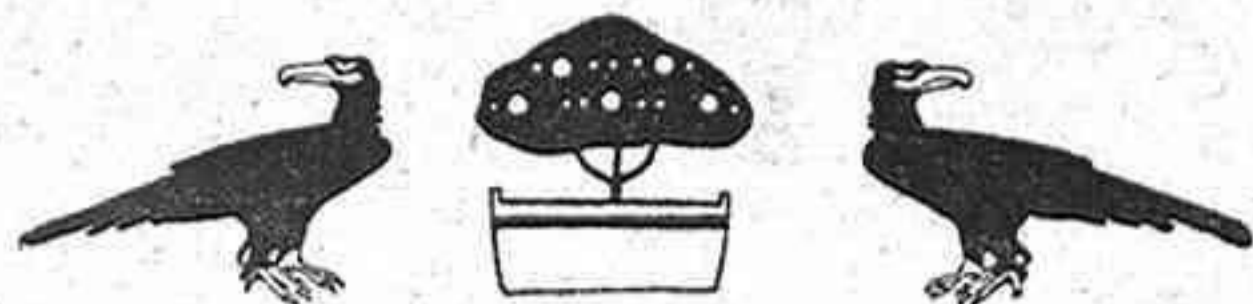
Als set de la minoria del P. de U. F. N. R. que a cà la Ciutat han sabut sacrificar-se per Barcelona, comproment en la partida la propia salut y els interessos, la més coral enhorabona.

Els senyors Forcada, Juncosa, Ramoneda y Tauler, sobre tot, són homes que tenen tota la sort del món.

En cambi an en Marial el persegueix la desgracia.

Què volen ferhi?

JUST

Plourà o no plourà?

Plourà? No plourà? Vetaquí la qüestió a resoldre desde'l comensament de l'estiu.

La gent demana aigua; aigua per l'amor de Deu; aigua que reviscoli les plantes, que saoni els raims assedegats, que netegi de fetors les cloaques, y que, refrescant l'atmosfera, reanimi els nostres cossos lassos, en liquidació.

Però la pluja no arriba, y, a mida que'ls dies passen, ens anem quedant els barcelonins poc menos que ab la pell y l'òs.

En el cel s'ha dibuixat, no sabem ja quantes vegades, l'anunci de la tempesta, sense que hagi passat la cosa el període de preparació. Les nostres ilusions han fallit en aquet punt. Després de la tronada, als cinc minuts del llampegueig, han seguit les coses en igual o molt pitjor estat que abans.

Enguany, per lo que toca a les prediccions atmosfèriques, pot dirse que tots els calculs han fracassat. Ab prou feines si entre la ciencia meteorològica y la saviesa popular hi ha hagut la més petita diferencia. L'astronom, l'home d'estudi iniciat en els secrets de la Naturalesa, ha estat, si fa o no fa, a l'alsada del mariner senzill o el pagès previsor que, al llevar-se pel matí, extén per l'espai la seva mirada interrogadora.

—Y que no hi ha possibilitat de que la cosa s'orienti per uns altres viarans—me deia aquet dia un bon amic.

L'afirmació va deixarme més atontit y aplanat que la calor mateixa.

—Quins motius tens pera assegurar lo que dius?—vaig preguntar-li tot alarmat.

—Un de tan senzill com raonable,—va respondre'm.—Figura't—segui dient—que ahir va fer vuit dies va parlarse de festes al Consistori... En qualsevol any que no fos el calamitós y mentider que estem atravesant hauria bastat el fet de que pels regidors s'anomenessin les festes pera que'ls nuvols se desencadenessin, veritat?

—Aixís ha sigut sempre,—vaig respondre.

—Doncs aquesta vegada res,—va objectar el meu amic.—El dijous va promoure's a l'Ajuntament un debat a propòsit de festes, y el divendres queien quatre gotes miserables, acompanyades d'algun que altre tro vergonyant... Digue'm si d'uns elements que aixís se porten, y que tan resoltament trenquen la costum, pot esperarse'n res de bo.

No vaig saber què contestarli.

Boy

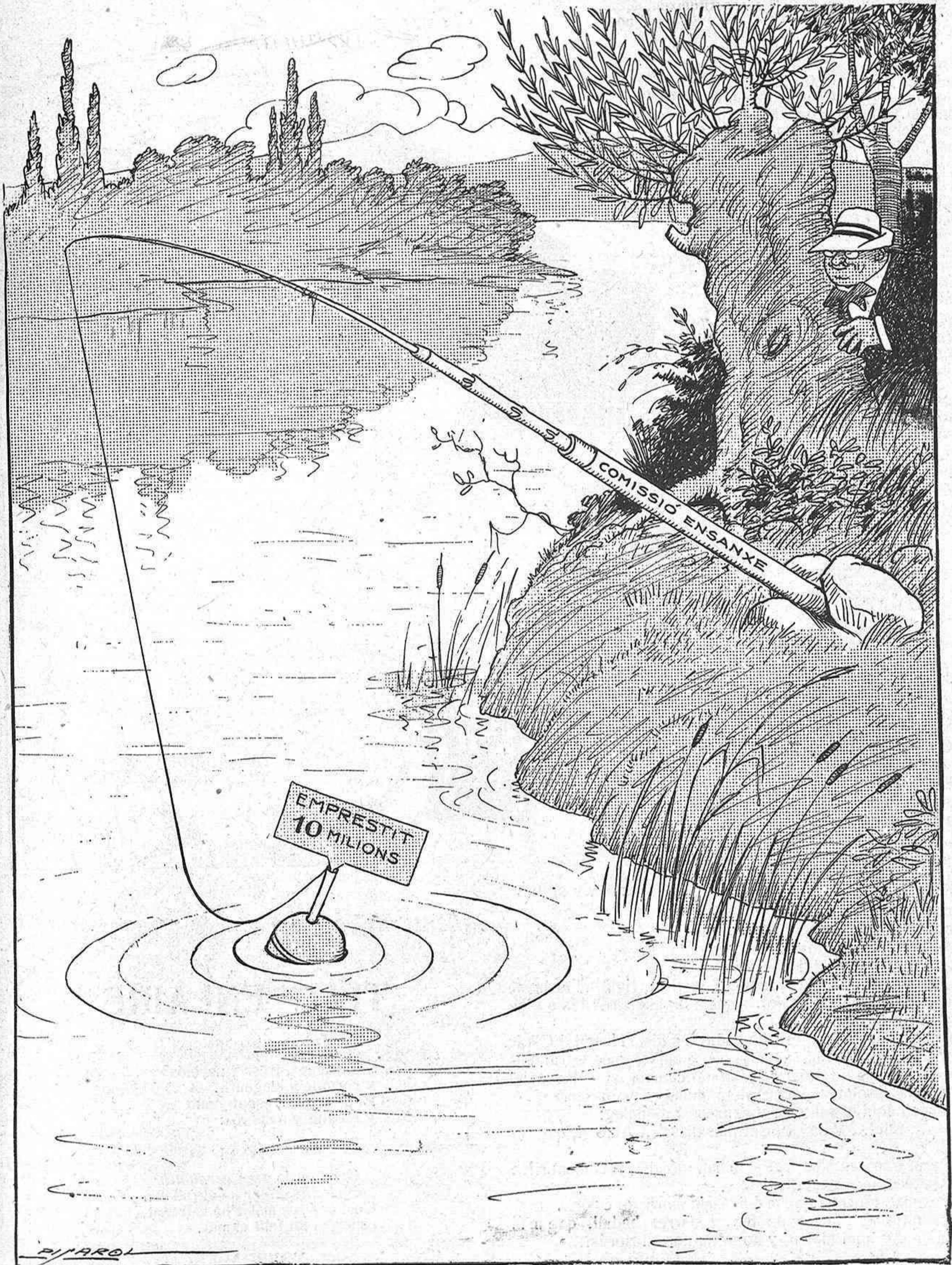
LES IDEES POLITIQUES D'EN VALENTÍ ALMIRALL, per *Alexandre Plana*.—Es el primer volum publicat per la naixent «Societat Catalana d'Edicions». Comensa ab un seriós estudi critic original del firmant del llibre y ve completat en ses tres quartes parts per la traducció catalana dels celebrats treballs politics del biografat Almirall: *Espanya tal com es*, *Contestació a Núñez de Arce* y *L'immoralitat a Espanya*, pàgines dignes de popularisarse per la forta justícia política que sustenten y per la gran somma de catalanitat que enclouen. L'estudi del senyor Plana es entenimentat y molt correcte de forma; y la traducció dels treballs del gran patrici, feta ab molta cura.

CUADROS POPULARS. *Composicions valencianes de Lluís Català y Serra*.—Poc més d'una dotzena de quèntos en vers, componen aquesta xamosa colecció. En tots ells s'hi revela l'alegre esperit del poble valencià. Alguns dels quadros, per la facilitat y la frescor d'estil, recorden els de l'inoblidable San Martín y Aguirre. Total, unes quantes rialles per pocs quinzets.

Adornen les planes d'aquesta aixerida obreta una serie de dibuixos originals de Lluís Català Moragues.

LA POBRA GENT.—Comedia dramàtica en quatre actes, original d'en Pere Boquet de Requesens. Va ser estrenada ab gran exit (papers canten) a primers de l'any passat al Teatre Modern, de Gracia. Ha sigut editada per la Biblioteca de «Joventut Teatral».

VALLDEMOSINES, per *Coloma Roselló*.—Pàgines de sucosa

A L'AGUAIT

—Alerta..., no fem gaire remor, que convindria que piquessin aviat.

prosa mallorquina constitueixen aquest grapat de quadrets inspirats en el poètic recó de Valldemosa. Tipos y paisatges, escenes y costums hi estan descrits ab una trassa, un esperit d'observació, un sentit poètic y una veritat psicològica que encanten, donantli una amenitat y un valor tan intens que a pesar del llenguatge, a nosaltres extrany, el llibre no se'ns fa gens exòtic.

Es el tomo 118 de l'acreditada *Biblioteca Popular* de «L'Avenç».

TEMPESTA. *Quadro dramatic*, per Pere Mombrú.—Fou estrenada aquesta obreta, de facil representació y de tràgica volada, la nit del 12 de Mars en una de les millors societats. L'autor la dedica a l'eminent dramaturg en Santiago Rusiñol.

Gent nova.—Es molt notable el número extraordinari corresponent al 15 d'Agost d'aquest valent periodich catalanista que's publica fa anys a Badalona. El sumari es suculent de debò, constanthy en ell les millors firmes dels nostres poetes y prosistes. En resum: un número de festa major.

Contra la tisis.—Acabem de rebre el número 9 d'aquesta revista de coneixements medicis que's publica a Barcelona.

SEPT SCIENCIES

Quan fou mort...

Ja fa alguns dies que en el dipòsit de cadavres de l'Hospital Clinic funciona, ab caracter permanent, una cambra frigorífica.

Com no ignora el llegidor, l'unic objecte d'aquestes cambres, en aqueixos benefics establiments, es conservar els morts lo més frescos possibles pera sa identificació.

Doncs, be: dintre d'aquesta cambra frigorífica, ont s'hi manté constantment una temperatura de *mantecado*, que pera nosaltres la voldriem els vius, l'altre dia ¡oh ironies de la sort! varen ficarhi el cos d'un pobre home que acabava de morir d'insolació al mitg del carrer.

Colocat en el seu departament, estirat, rigid, el cadavre d'aquell infelís mort de calor semblava que's revifés a l'impuls de la geladora.

Y el vigilant del dipòsit de cadavres de l'Hospital Clinic jura y perjura que, allà a mitja nit, quan el més tetric dels silencis comensa a regnar en la benèfica sala, el cadavre del pobre home insolat va animarse un minut y va parlar.

Heuse'l aquí el seu curt y expressiu monolog:

«—Ai, filla!... Vaia un piset més fresc!... Això sí, que retorna!...

»Però, bon nap n'he tret si m'han de dur al cementiri!...

»Ximplés, més que ximplés!

»Per això no calia que'm deixessin morir de calor...

»Es mitja hora abans de fer el darrer badall, que m'hi havien de dur aquí dintre, y no mitja hora després!...»

Ben mirat, trobem que'l difunt tenia tota la raó.

YORICK

«SUMA Y SIGUE»

—¿La meva dona fugint ab un aviador?... Qui m'ho havia de dir que jo faria el número 777 de les víctimes de la locomoció aèria!...

TELÓ ENLAIRE

CIRCO BARCELONÉS

El «cine», fresc y espaiós
y còmode y elegant...
El programa, espaterrant
y escullit y numerós.

TÍVOLI

Cada tarda gran *vermouth*
perquè *Mis Flory* ha agradat...
Com que res més s'ha estrenat,
esperem tot fent el mut.

NOVEDADES

Segueix en Watry els seus jocs
y ab ells al public distreu...

No abunden massa els badocs,
però ¡alabat sigui Deu!

CÓMICO

Dels teatres apartats
es el que s'aguanta un xic...
mes no donant novetats
l'amo no s'hi farà ric.

NUEVO

Ara com ara sols sé
que una empresa de mistó
prepara pel mes que ve
la gran inauguració.

BOSQUE

Els hèroes del cop-de-puny
obtenen ovacions grans...
Un exit gros que retruny
desde Gracia fins a Sans.

Fòra d'aquets llocs que hem dit
y algun *cine* escadusser,
la gent sols s'ha divertit
a missa y a câ'l barber.

Y prou, amic llegidor,
que aviat t'ensopiria,
y... ai!... ab aquesta calor
fins Sant Francesc s'hi moria!

L. L. L.

ESQUELLOTS

ARA com ara, a la Gran-via A de la Reforma no hi ha més que
pols y runa, però'ls nostres honorables regidors, veient tal
volta, ab aquet motiu, un nou xeflis en perspectiva, ja parlen de
batejarla.

Y aquí ha comensat la discòrdia.

¿Quin nom li donaran?

Uns voldrien posarli *Via Favencia*, nom certament ben bo-
nic y evocador de grans records historics.

Però altres, apoiantse en les mateixes raons que'ls «favencis»,
volen que's digui *Via Laietana*.

¿Quina tendència triomfarà, al cap-d'avall?

Si els regidors ens haguessin d'escoltar, nosaltres els aconse-
llariem que en resoldre aquet plet no hi anessin massa depressa.

Lo millor que podrien fer seria deixarho pera després de les
eleccions municipals que han d'efectuarse el proxim Novembre.
¡Aquell serà el gran moment d'escullir el nom definitiu del famós
carrer!

Si els lerrouxistes guanyen, se'l podrà titular: *Via del Aca-
bóse*.

Y si triomfen els bons amics de la ciutat, el nom més oportú
serà aquet: *Carrer de la Vida Nova*.

¿Els sembla be l'idea?

□

No la sabien aquesta?

A l'espaviladíssim diari de don Lacandro correspon l'honor
del descobriment.

«Ahora resulta—diu el ben informat colega—que el Papa,
respondiendo á su estirpe netamente aldeana, es un supersti-
cioso inocentón.

»El Santo Padre padece la obsesión del número 9.

»Fué nueve años vicario, nueve años obispo, nueve años pa-
triarca, y el otro día, al cumplirse el noveno año de su pontifi-
cado, se sintió repentinamente enfermo, y el buen hombre creyó
que había llegado su hora final.»

La revelació, efectivament, té gracia.
Però nosaltres hi hem d'afegir encara una cosa.
Y es que'l Papa, a més de ser molt supersticiós, no sab gens
de comptar.

Perquè la seva proclamació va ferse el 4 d'Agost de 1903.
Per lo tant, *el otro día*, com diu *El Progreso*, no's cumplien
nou anys del seu pontificat, sinó vuit.

Y sent la seva preocupació el 9, no tenia *el buen hombre*, per

ENTRE RATES

—¿Vols dir, noia, que es cosa del Sant Pare això
de no fer rogatives pera que fassi una bona gote-
llada?

—Sí, senyora, sí; es enveja y res més... Ell no vol
més gota que la seva.

un senzill 8, cap necessitat d'espantarse, ni de *sentirse repentinamente enfermo*.

□

EL nou sport del cop-de-puny està *en auge* a Barcelona. Vegi's, sinó, els progressos que fa la lluita greco-romana quins protagonistes obtenen cada nit grans exits al Teatre del Bosc.

L'altre vespre, al sortir de l'espectacle, una senyora ho deia entusiasmada:

—Jo sempre m'ho vaig pensar que aquets lliutadors, aquí, donarien el cop!...

□

UN telegrama d'Haití:

«El Congrés ha elegit president de la República al general Leconte.»

¿Per molts dies?

Perquè, tractantse d'un país aont cada tres setmanes hi ha una *revolució* ab la seva corresponent degollina, elegir un president es com comprar un tubo de quinqué.

Ningú sab si l'endemà ja serà trencat.

□

Es curiosa l'estadística d'alguns articles mengívols consumits durant l'any passat a Barcelona. Entérinse'n y embàfinse'n:

AFORÍSTICA POPULAR

«Un ull al plat y l'altre al gat.»

9 milions y $\frac{1}{2}$ de kilos de carn de bou.

7 milions kg. de xai.

6 milions y $\frac{1}{2}$ kg. de porc.

6 milions kg. de gallina.

Total 29 milions de kilos de carn!

¿Què hi dèu dî en Falp y Plana, davant de tot això?...

¡Adeu vegetarisme, no hi ha pas salvació!

□

EL *Progreso* ens fa saber que l'«inquisidor» Maura, actualment instalat a Mallorca, gasta automòbil.

Ho comprenem perfectament.

Al veure que don Alejandro'n tenia, don Anton dèu haver-se dit:

—No vull ser menos que ell. Jo també'n necessito un.

Es allò de l'adagi: ¿Què fan els infants? Lo que veuen fer als grans.

Si el *caudillo* no hagués comès l'inconseqüència de passejar-se ab el *vehículo de la burguesía*—com deia ell abans de tenir automòbil—a hores d'ara potser l'«inquisidor» encara aniria a pata.

□

DIUMENGE prop-passat una formidable detonació va esverar en gran manera a tots els veïns d'aprop del convent de Santa Clara.

Una bomba?

Una explosió de gas?

Una piula?

Un pandero reventat?

No se sab.

Lo qual vol dir que, per més que la detonació va tenir lloc a Santa Clara, la causa's presentà molt fosca.

□

MALA notícia... segons pera qui:

El senyor Herrero, regidor lerrouxista dels mes entusiastes y de més bona fe, ha renunciat al carrec y se n'ha anat a caseta.

¡Ai, ai, ai!...

Primer en Baroja; ara l'Herrero; després...

Don Lacandro, don Lacandro,

el síntoma es alarmant:

aqueu mullader demostra

que'l canti se li ha esquerdat.

□

LEGEIXO que, entre'ls pobres recullits al carrer, hi ha un noi de 14 anys que *acaba de passar set mesos a la presó per haver-se amagat en un tren*.

Es terrible, cavallers!

Més de 200 dies de presó a una criatura per haver intentat viatjar sense pagar!...

Convé que aqueu pobre infelís ho sàpiga pera una altra vegada: En aqueu país el que vol anar en carril de franc o molt barato s'ha de fer politic o periodista.

□

DESDE Turin, aont ha anat a gastarse les 1.500 pessetes nostres que'l rumbós Ajuntament va concedirli, el regidor senyor Ramoneda ha telegrafiat participantnos que hi ha arribat felisment y que's troba molt be.

¡Ai!... Poc sab el concejal viatger el pes que'ns ha tret de sobre ab el seu telegrama.

Ja cal que cada dia ens en dongui notícies ben puntuals de l'estat de la seva salut.

Barcelona no pot oblidar que an ell li dèu el grandió projecte de convertir les faroles del Passeig de Gracia en taules de florista, y quan no'l veu sufreix, està intranquila y l'anyora.

Y els ciutadans, al trobarse pel carrer, uns als altres se pregunten, ansiosos:

—¿Què se sab del senyor Ramoneda?

□

UNA altra diluviada.

«En Campodustria—diu el *cèlebre* diari de les «señoritas

CONTRA LA CALOR

—Si aixís no estic fresc, ja no sé lo que haig de fer.

que desean protección»—han ocurrido hasta ahora siete casos de cólera.»

Campodustria, com ja saben els nostres lectors, no existeix en cap part del món. És un poble que *El Diluvio* s'ha inventat per no perdre la seva ben adquirida reputació de diari infundios y embolica-mapes.

—Doncs, ¿aont han ocorregut els set casos de cólera a que ell fa referencia?

—A Capo d'Istria, pintoresc poblet de l'Adriatic, famós per les seves salines y ben conegut de tothom.

De tothom, menos d'*El Diluvio*, naturalment.

□

LA mitja dotzena d'esperantistes barcelonins que han assistit al darrer Congrés han pogut comprovar, en varies ocasions,

durant el viatge, que l'idioma d'en Zamenhoff es un prodigi d'intel·ligencia.

Entre altres exemples comprovatoris poden donarse aquets: En totes les fondes y restaurants, al doctor Bremón, pagant, li van servir lo que demanava.

El senyor Dalmau va parlar ab unes ingleses y la conversació diu que va anar com una seda.

Males veus, per això, fan correr que les tals inglesetes eren les del Tívoli, que fa tres anys que viuen a la Volta d'en Cirés y saben dir *nyébit* y *espolsa-sacs* millor que'n Pujulà.

□

ARCALDE de mitg temps.
Ha pres novament possessió de la cadira presidencial del Consistori el senyor Mariano.

—Ara sí que entrarem a la bona temperatura—deia un concurrent a la Casa Gran.
 —Per què?—li preguntàrem.
 —Perquè en Marianao es un arcalde que no fa fred ni calor.

LA Cinteta es una nena molt modernista.
 L'altre dia va fugarse de la casa paterna ab el seu promès y l'endemà ho contava a una amiga:

A BONA HORA!

—Aquí té'ls comptes de les festes de 1910.
 —Fins ara?
 —Oh, havem trigat tant perquè hem volgut presentarlos *ben clars*.

—Ai, vaig tenir una gran desilusió! Un desengany tremendo!
 —Y això? per què?
 —Figura't!... jo esperava que'm robaria ab aeroplà y *no més* va robar-me ab automòbil.

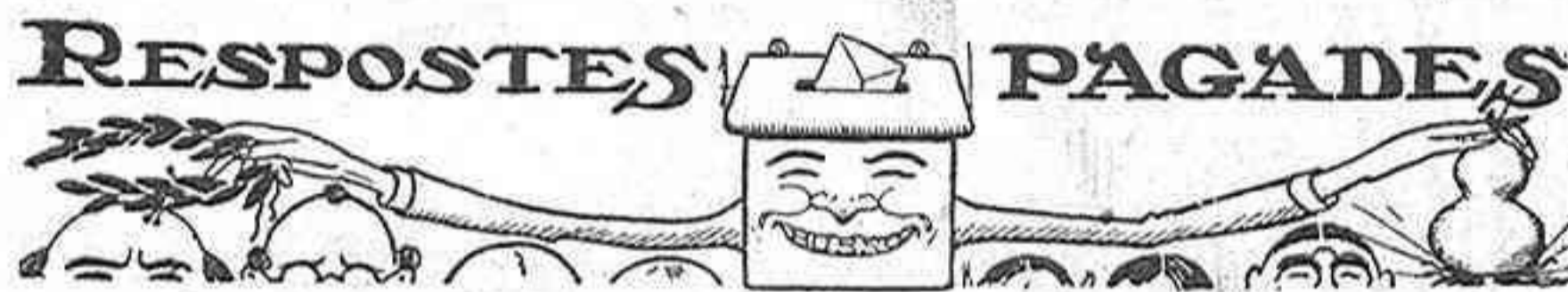
PETIT CORREU

Hem rebut el programa del festival que, organitzat pel director de la Colònia Escolar Municipal de Cardedeu, don Antoni Rubio y Cortacans, y a benefici dels pobres, va celebrar-se en aquella vila el passat dirmenge. Y junt ab el programa, una amable invitació—que agraïm vivament—pera assistirhi.

∴ També hem rebut el programa—per cert molt pulcrament imprès pel nostre amic Ramon del Vendrell—de la Festa major d'Arbós, que tindrà lloc els dies 26, 27, 28 y 29 del corrent Agost.

∴ Finalment—y avui va de programes de festes—hem de agrair el que'ns ha enviat l'Ateneu d'Igualada de les festes que, coincidint ab la Major de la vila, celebrarà aqueixa simpàtica entitat obrera en commemoració del 48 aniversari de la seva fundació.

Les festes, a les quals la Junta de l'Ateneu Igualadí ha tingut la galanteria de convidarnos estan anunciades pera'ls dies 23, 24, 25, 26 y 27 d'aquet mes.

Ll. Ramis Camaló: La targeta anirà, però una mica alterada, que semblarà més natural y farà més bonic.—M. M. O. Paquiu del Pitu: Ho repassarem ab calma y, lo que'ns vagi be, ho publicarem.—Josep Anurp: Els *couplets* no'ns acaben de resultar.—S. C. y X: Això són coses velles sapigudes de tothom. Van al cove.—S. X. y P.: Els nous no m'agraden; els vells, sí. Però tenen aquet defecte, que són vells.—J. P. Fixi's be en aquet vers:

«El sol sos primers raigs *feya*»

Això es una vulgaritat ripiosa com una catedral. Ademés, en la poesia hi ha assonancies y altres llibertats de mal gust.—Joan Rocabert: Quasi tots van be, y gracies.—M. Forga, Solá: Peca d'escassa intenció, y té, ademés, algun defecte de forma sobre tot en l'accentuació.—Pep Cistellé: No, senyor, no poden anar. Y no's cregui, sols els manca una mica de *cuidado*. No més que s'hi fixés un xic millor, vostè faria coses de profit.—Josep Suriol: Ho sento per la seva germaneta Francisca, però no es publicable.—Crispin: L'endevinalla entra en cartera.—Ricard Casabán: De forma no està mal; lo que no'm xoca es el fons, que trobo poc justicier y excessivament dramatic.—Agustí Esclasans Folch: No'ns va acabar d'agradar.

SOLUCIONS als darrers Trencapics

A la Xarada I: *Mussol*.—A la Xarada II: *Solter*.—A la Xarada III: *Tamarite*.—A l'Anagrama I: *Desa-seda*.—A l'Anagrama II: *Amor-Roma*.—A la Targeta: *Massanet de Cabrenys*.

A L'OMBRA D'UN BARRET

—Aquí ont la veus, aquesta xicota, tan seria...
 doncs té molt *bona sombra*.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

Administració y Redacció:
 Llibreria Espanyola,
 Rambla del Mitg, núm. 20
 BARCELONA

Preus de suscripció:
 Fòra de Barcelona,
 cada trimestre:
 Espanya, 3 ptes. - Extranjer, 5

Número solt: 10 centims — Atrassats: 20

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
 Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
 BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

POLICÍA PRÁCTICA

Interesantes conocimientos sobre hurtos, robos, timos y otros delitos de gente maleante, dactiloscopia y retrato hablado.

UN TOMO EN 8.º, PESETAS 4

LLIBRE DE GRAN EXIT

PESSIGOLLES FINES

ANÉCDOTES SALADES Y ACUDITS PICANTS SOBRE LES DONES Y L'AMOR

PREU: DOS RAETS

Les cent millors poesies

de la llengua catalana

TRIADES PER E. MOLINÉ Y BRASÉS

PREU: UNA PESSETA

Edicions populars d'en
SANTIAGO RUSIÑOL

DEL BORN AL PLATA

PREU: UNA PESSETA

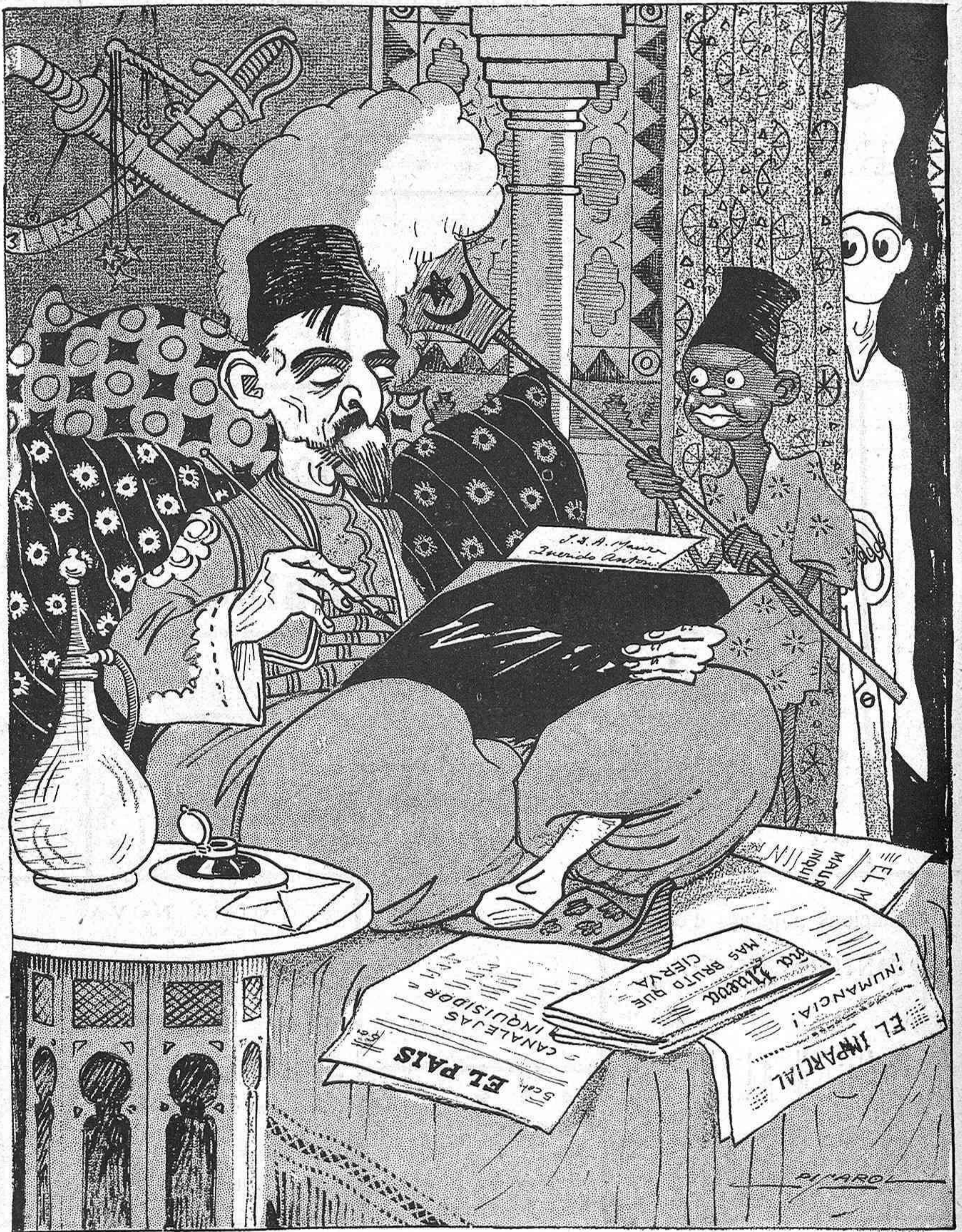
OBRA NOVA

CUADROS POPULARES

Composicions valencianes de
LLUÍS CATALÀ Y SERRA

PREU: PESSETES 1'50

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

EN CAMBÓ A TURQUIA

«Amic D. Anton... Cregui'm vingui desseguida... Al menos aquí no hi han lliberals demòcrates que'ns fassin la competència...»